Kálvária. Mozgószárny hétköznapi oldalának részlete

A garamszentbenedeki Szent Vér kápolna oltárának szárnyképei

Alkotó	Bányavárosi festő (?)
Készítés ideje	1510
Anyag	fenyőfa
Technika	tempera
Leltári szám	55.96

Leírás
93,5 x 60 cm

A Szent Vér-kápolna egykori szárnyasoltárához tartozó hat fennmaradt táblakép közül kettő, a Vir Dolorumot és a Tizennégy segítőszentet mutató (ltsz. 55.92), az ünnepi oldalt díszítette. Az oltár és a neki helyet adó kápolna titulusához illeszkedve a képek nyilvánvalóan egy, a Szent Vér kultuszával összefüggő ábrázolássorba illeszkedtek, a két részlet alapján az oltár belső oldalának ikonográfiai programja azonban nem rekonstruálható. A külső oldalon a Passió epizódjai voltak láthatók (55.93; 55.94; 55.95;55.96). Az oltárra vonatkozó történeti adatokat a Vir Dolorumot ábrázoló kép szemléletes formában foglalja össze. A jobb oldalon olvasható felirat és az alatta elhelyezett címerábrázolás alapján a Krisztus előtt térdelő donátor egyértelműen azonosítható a garamszentbenedeki apátság 1480-as évektől ismert vezetőjével, a monostor 15. század végi megújítójával, János apáttal. A templom oltárainak újraszentelése mellett az ő nevéhez fűződik a Szent Vér-ereklye megszerzése és a sekrestye feletti kápolna felújítása az ereklye elhelyezése és tisztelete számára. Nyilvánvalóan ehhez kapcsolódva került sor a Szent Vér-oltár alapítására is. János apát a képen ennek megfelelően a Szent Vér ereklyetartóját tartja kezében, amely a közvetlenül Krisztus oldalsebéből kifolyó vért fogja fel. A művészettörténeti hagyomány szerint a háttérben az apátság ábrázolása tűnik fel.

Proveniencia
A táblák garamszentbenedeki apátsági templomból kerültek Simor János gyűjteményébe 1875 előtt.

Restaurálás
1934 Nikássy Lajos
1972 Kisternyei Ervin
1983 Nagy Gábor (Műemlékvédelem folyóirat adata)

Bibliográfia
• Martin Sugár: Hoc Opus fecit fieri...Niekol'ko poznámok k interpretácii tabúl' oltára z Hrinského Benadika z roku 1510. In: ARS 38, 2005/2, 148-159.
• Takács Imre: Garamszentbenedek temploma és liturgikus felszerelése. In: Pannonhalma 2001, 183-194 és 224 (IV.36 kat. tétel, Kontsek I.).

• Mucsi András: Az esztergomi Keresztény Múzeum Régi Képtárának katalógusa. Budapest, 1975, Corvina, 20, 83.
• Boskovits Miklós-Mojzer Miklós-Mucsi András: Az esztergomi Keresztény Múzeum képtára (Budapest, 1964. Akadémiai Kiadó), 142-144, 232.
• Prokoppné Stengl Marianne: A Keresztény Múzeum első évtizedei, Annales Strigoniensis 1960, 93-94.
• Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Budapest 1955. 136,162, 312-313, CLXXX.
• Magyarország műemléki topográfiája I. Esztergom 1. Esztergom műemlékei (összeállította: Genthon István; Budapest 1948), 46.
• Jajczay János: A művészet hódolata az eucharistia előtt. Budapest 1938, 98. kép.
• Jajczay János: Az eucharistia a magyar művészetben. In: Tükör VI. 1938,, 330.
• Genthon István: Egy budai humanista aranycsészéje. In: Tanulmányok Budapest Múltjából III. Budapest 1934, 139-140.
• Genthon István: A régi magyar festőművészet. Vác, 1932, Pestvidéki Nyomda, 122-123.
• Gerevich Tibor: Esztergomi Műkincsek, in Prímás Album, Budapest 1928,179-263., 213.
• Gerevich Tibor: Kolozsvári Tamás az első magyar táblaképfestő. Budapest 1923, 31.
• Gerevich Tibor: Régi és újabb magyar festők a prímási képtárban. In: Vasárnapi Újság 1916/35. 552-553., 553.
• Haiczl Kálmán.: A garamszentbenedeki apátság története. Budapest 1913, 20, 23, 144.
• Knauz Nándor: A Garam melletti szentbenedeki apátság. I. Budapest 1890, 44-45,13.t.
• Maszlaghy Ferenc: Az esztergomi Herzegprímási Képtárban lévő művek jegyzéke. Esztergom 1878, 32.
• Jordánszky Elek: Magyar Országban, 's az ahoz tartozó részekben lévő bóldogságos Szűz Mária kegyelem' képeinek rövid leirása. Pozsony 1836, 27-28.

Kapcsolódó műtárgyak
55.91.1 Vir dolorum donátorral
55.92 A Tizennégy segítőszent. Mozgószárny ünnepi oldalának részlete
55.93 Krisztus az Olajfák hegyén. Mozgószárny hétköznapi oldalának részlete
55.94 Krisztus ostorozása. Mozgószárny hétköznapi oldalának részlete
55.95 Keresztvitel. Mozgószárny hétköznapi oldalának részlete